

practices. That is the social space subjects and system requirements (rules) are mutually construct the building authorities, reproducing and renewing political order in society and community in particular. The integrity of the community as a social formation is destroyed if there is a failure in the process of structuring, if individuals stop their actions play social structure.

Keywords: *community, political self-organization, dissipative structures, political institutionalization, political structuring.*

УДК 327.3

Манько В.І.

аспірант кафедри міжнародних відносин
Дніпропетровського національного
університету імені Олеся Гончара
(м. Дніпропетровськ, Україна)
E-mail: lera.moonko@gmail.com

НЕУРЯДОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТИ «РОЗУМНОЇ СИЛИ»

Анотація. У статті розглянуто роль Неурядових організацій як інструментів впливу на міжнародній арені та їх зростаючу роль за останні роки. Першочергово, неурядові організації – частина інструментальної бази м'якої сили. У статті зазначено, що НУО, маючи обмежені ресурси, використовують метод залучення, за допомогою якого отримують бажані результати. Можливість НУО впливати на громадянську думку та активність визначена як головний метод поширення впливу міжнародного актора на об'єкт впливу.

Ключові слова: Неурядові організації, м'яка сила, розумна сила, міжнародні відносини, міжнародні актори, вплив.

Актуальність. Для сьогоденного інформаційного століття визначною є зростаюча роль неурядових організацій (НУО) на міжнародній арені. Сучасні комунікації призвели до різкого збільшення їх кількості у порівнянні з 90-ми рр. XX ст... Але не одні цифри висвітлюють становище, тому що вони виявляють лише формально існуючі організації.

Багато НУО стверджують, що виступають як «глобальна совість», вони представляють широкі громадські інтереси, що виходять за межі окремих держав. Вони розробляють нові норми безпосередньо тиснучи на уряди і бізнес для зміни політик, так і побічно, змінюючи суспільне сприйняття того, що саме влада і підприємства повинні робити. НУО не володіють примусовою «жорсткою силою», але вони часто користуються значною «м'якою силою» - здатністю отримувати бажані результати за рахунок залучення, а не примусу. Через те, що вони залучають послідовників, уряди повинні враховувати їх як в якості союзників, так і супротивників. Розглядаючи НУО з позиції сили, слід зазначити, що автор концепції «розумної сили» Дж. Най, що має на меті розумне поєднання наявних ресурсів та методів впливу, як жорсткої, так і м'якої сили, першочергово відносить НУО до м'якої могутності. Але, звертаючи увагу на потенціал використання цього інструменту, можна стверджувати, що його використання у побудові концепції політики «розумної сили» є важливим.

Тому **метою** статті є розглянути зростаючу роль неурядових організацій та можливості їх використання, як інструменту впливу міжнародними акторами.

Основна частина. Кілька десятиліть тому, великі організації, як транснаціональні корпорації або Римо-католицька церква, були найбільш типовими транснаціональними організаціями. Такі організації залишаються важливими, але зниження вартості зв'язку в епоху Інтернету відкрило поле для слабо структурованої організаційної мережі з невеликим штабом і навіть для приватних осіб. Ці гнучкі групи особливо ефективні у проникненні у державу навіть без урахування кордонів. Тому що вони часто пов'язані з громадянами, які мають хороші можливості в внутрішній політиці низки країн, вони можуть привернути увагу ЗМІ і урядів на їхні проблемні питання, створюючи нові транснаціональні політичні коаліції.

Грубим способом оцінити зростаюче значення транснаціональних організацій буде поррахувати, скільки разів ці організації, згадані в публікаціях основних засобів масової інформації. Використання терміну «неурядова організація» або «НУО» збільшилось в 17 разів з 1992 року. Поряд з Human Rights Watch, інші НУО, такі як Transparency International, Oxfam, і Лікарі без кордонів експоненціально зросли з точки зору згадувань у мас-медіа. Виходячи з цього критерію, НУО стали визнаними гравцями в боротьбі за увагу впливових редакторів.

У цих умовах, уряд більше не може підтримувати бар'єри на шляху інформаційних потоків, які історично захищали чиновників від зовнішнього контролю. Навіть великі країни з «жорсткою силою», такі, як США, знаходяться під їх впливом. НУО зіграли ключову роль у зриві проведення саміту Всесвітньої торгової організації в 1999 році, проходженні Landmines Treaty та ратифікації Рамкової конвенції з боротьби проти тютюну в травні 2003р. [13].

США, наприклад, спочатку мав серйозні заперечення щодо Конвенції з боротьби проти тютюну, які кинули їй в обличчя міжнародні критики. Landmines Treaty був підписаний, незважаючи на протидію найсильнішої бюрократії (Пентагон) у найбільшій військовій державі у світі.

Аналогічним чином, транснаціональні корпорації, часто піддаються впливу кампанії НУО по принципу «назвати й присоромити». Це компанії, які платять низьку заробітну плату в бідних країнах. Такі кампанії іноді приносять успіх, тому що вони загрожують доволі сильно пошкодити цінність світових брендів.

Royal Dutch Shell, наприклад, в 2003 році оголосив, що він не буде проводити буріння в будь-яких місцях, що призначені ЮНЕСКО об'єктами всесвітньої спадщини. Це рішення було прийнято через два роки після того, як компанія поступилася під натиском зі сторони екологів і переглянула свої плани, щоб проводити буріння на певній території Бангладешу, що входить до списку Всесвітньої спадщини. Транснаціональні фармацевтичні компанії зазнали критики зі сторони НУО у відмову від позовів в Південній Африці в 2002 році за порушення своїх патентів на препарати для боротьби зі СНІДом. Схожі кампанії «назвати й присоромити» вплинули на інвестиції Mattel, Nike, та цілого ряду інших компаній [9].

НУО різняться по наступними критеріям: своїй організації, бюджету, звітності, а також почутті відповідальності за точність своїх претензій. Активісти називають такі рухи «інші наддержави», проте уряди часто ігнорують їх на свій власний ризик.

Деякі мають хорошу репутацію і довіру, які дають їм вражаючі ресурси як для внутрішнього, так і міжнародного впливу. Інші відчують нестачу довіри серед громадян, але можуть організувати демонстрації і вимагати уваги уряду. НУО та мережеві організації мають ресурси і доволі вдало їх використовують.

Уряди залишаються основними суб'єктами світової політики, але тепер вони повинні боротися за увагу з багатьма іншими конкурентами. Неурядові учасники міняють світову політику [2].

Більшість неурядових організацій дуже критично відносяться до того, що їх приписують певним політичним силам чи партіям. Вони намагаються акцентувати свою увагу на нейтралітеті і незалежності [3, с. 14].

Останіми роками уряди починають використовувати неурядові організації у власних цілях, спонсорує міжнародну благодійність та отримуючи доступ до впливу на громадськість. Прикладом є одна з найбільш впливових неурядових організацій у всьому світі, а саме Національний фонд за демократію. приватна некомерційна організація США заснована в 1983 році з метою зростання і зміцнення демократичних інститутів у всьому світі. Щороку, за фінансової підтримки Конгресу США, фонд грантами підтримує понад 1000 проектів неурядових організацій за кордоном, які утверджують демократичні принципи більш ніж в 90 країнах. Сама організація сповідує переконання, що «свобода є універсальним людським прагненням, яке може бути реалізоване через розвиток демократичних інститутів,

процедур і цінностей» і своєю місією називає «сприяння становленню і розвитку демократії та свободи в усьому світі» [1]. Серед українських організацій, що отримали допомогу від фонду є такі: Центр Гуманістических Технологий АХАЛІАР, Бахчисарайський центр регіонального розвитку «Топ-Кая», Центр міжнародного приватного підприємництва, Центр політичних досліджень, Фонд «Демократичні ініціативи» та Дніпровський центр соціальних досліджень (метою допомоги було збільшення доступу до незалежних новин та інформації в східному регіоні України та в Дніпропетровську) [5]. Головними задачами подібної допомоги від фондів можна назвати: 1) посилення впливу громадянського суспільства, 2) сприяти розвитку журналістики, 3) допомога молодим лідерам, 4) боротьба з корупцією на місцях та ін..

Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) було створено за розпорядженням Дж. Кеннеді в 1961 році і позиціонує себе як «незалежне агентство федерального уряду США. Відповідає за невійськову допомогу США іншим країнам. Адміністратор агентства і його заступник призначаються президентом США за згодою сенату і діють в координації з Державним секретарем США. Агентство працює більш ніж в 100 країнах світу. На фінансування програм цієї організації щорічно виділяється близько 1% федерального бюджету США» [6].

Серед інших структур м'якого впливу, що так чи інакше займаються «просуванням демократії», а реально – формуванням образу «привабливої» влади США, слід назвати RANDCorporation, Інститут Санта-Фе, Дім Свободи, фонди Форда, Макартуров, Карнегі та ін. А також Центр ЗМІ та публічної політики Школи державного управління ім. Кеннеді при Гарвардському університеті, Беркмановській центр «Інтернет і суспільство» при Гарвардській Школі права, Оксфордський інститут Інтернету, Альянс молодіжних рухів, школи права Колумбійського і Єльського університетів, Інститут Альберта Ейнштейна.

З останніх конкретних результатів діяльності агентів американської «м'якої сили» слід згадати так звану «арабську весну». Сьогодні вже широко відомо, що опозиційний «Рух 6 квітня» в Єгипті підтримувалося такими міжнародними організаційно-інформаційними ресурсами, як мережа GlobalVoices, фінансована фондами Форда і Макартуров, «Відкритим суспільством» Дж. Сороса, а також виробниками та дистриб'юторами ІТ. Саме через GlobalVoices, що регулярно проводила міжнародні конференції та робочі зустрічі, розподілялися кошти на профільні громадські структури – «Лікарі за зміни», «Журналісти за зміни», «Робітники за зміни» та ін. По окремих каналах надавали допомогу об'єднанням юристів, жіночим організаціям, а також структурам національних меншин. Цільову підтримку отримували також редакції видань, насамперед політичних сайтів, таких як «Аль-Масріаль-Юм», а на міжнародному рівні – «Аль-Джазіра» [11].

Європейські неурядові організації та асоціації з питань захисту прав людини та розвитку громадянського суспільства є одними з найголовніших інструментів м'якого впливу і країн ЄС.

Найбільш повний звіт загальноновизнаних європейськими державами стандартів щодо розвитку громадянського суспільства на сьогодні міститься у «Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам – членам стосовно правового статусу неурядових організацій у Європі».

Серед основних принципів, які на думку Комітету Міністрів Ради Європи, мають визначати правовий статус громадських організацій їх країн, у документі сформульовані наступні: НУО повинні включати об'єднання або організації, створені як окремими особами, так і групами таких осіб; вони можуть бути як неформальними об'єднаннями, так і організаціями, які мають правосуб'єктність; НУО можуть бути національними й міжнародними і за складом, і за сферою діяльності; НУО повинні мати право на свободу висловлення поглядів та будь-які інші права і свободи, що мають гарантії у міжнародних або регіональних договорах та можуть

належати таким організаціям; дії або бездіяльність суб'єктів владних повноважень, що впливає на НУО, повинні надаватися до адміністративного оскарження та вільного оскарження з боку НУО у незалежному та неупередженому суді з належною юрисдикцією [12].

Рекомендація обстоює вільний вибір громадськими об'єднаннями цілей своєї діяльності та засобів їх досягнення, ставлячи при цьому тільки одне обмеження – вони повинні відповідати вимогам демократичного суспільства.

З цією метою НУО повинні мати можливість вільно здійснювати дослідження, навчання і представництво з питань, що мають суспільне значення; підтримувати окремого кандидата на виборах чи референдумах (якщо вони прозоро декларують мотиви своєї підтримки); здійснювати будь-яку законну економічну, господарську або комерційну діяльність для сприяння своїй основній діяльності, без вимагання жодних спеціальних дозволів, проте за умов виконання будь-яких ліцензійних або регуляторних вимог, які зазвичай застосовуються щодо відповідної діяльності [10].

Європейський Культурний Фонд – одна із провідних незалежних організацій, що присвятила себе розвитку культури та культурної політики, а також активній підтримці культурного співробітництва. Мета: пропагування, ініціювання, розвиток та підтримка співробітництва в сфері культури Європи та сусідніх країн. Пріоритетні напрями діяльності:

- Підтримка та розвиток культурної співпраці, тобто надання можливості окремим людям і організаціям культури різних європейських країн та сусідніх регіонів впроваджувати спільні інноваційні культурні проекти.
- Підтримка творчих ініціатив молоді.
- Підтримка партнерських проектів, здебільшого соціального спрямування [8].

ЄС також започаткував проект «Європейський простір: портал проєвропейського громадянського суспільства України». Мета проекту: «Європейський простір» має на меті створити систему інформаційної підтримки процесу європейської та євроатлантичної інтеграції України та надання українським громадянам інформації про діяльність проєвропейського громадянського суспільства.

Важливим завданням порталу є висвітлення діяльності спільних (консолідуючих) ініціатив проєвропейських громадських організацій України, які об'єдналися задля спільного пошуку ефективних відповідей на виклики у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції України.

Портал «Європейський простір» покликаний виконувати об'єднану місію, для того щоб консолидувати на різних рівнях проєвропейські громадські організації шляхом підтримки та популяризації роботи неурядових організацій у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції, надання громадськості у доступному форматі знань про ЄС та євроатлантичні структури, їхні інституції, правові засади, особливості провадження інтеграційної політики органів влади.

Постійними цілями проекту є створення системи ресурсного забезпечення активної діяльності проєвропейських НУО, удосконалення і розвиток проєвропейських ініціатив, надання інструментарію для представлення широкій громадськості результатів роботи у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції різних інститутів та установ України [7].

Наряду з США, ЄС створює по всьому світі (також і в Україні) «європейські куточки» – «Євроклуби». Євроклуби в Україні були осередками розвитку та європеїзації своїх місцевих громад, рушійною силою євроінтеграції України на найближчому до громадян grass roots-рівні.

Підхід ЄС щодо України впливає, по-перше, з міркувань безпеки, сприяння ефективному управлінню, демократії та економічному розвитку на його околицях, особливо після Євромайдану. Стійка інтеграція сусідів до норм і правил об'єднаної Європи створить більше взаємозалежності і, як результат, стабільності. Знижен-

ня міграційного тиску, підвищення потенціалу по боротьбі з транскордонною організованою злочинністю, поширення прямих інвестицій і нові ринки для товарів ЄС – ось суміш факторів, які зумовлюють прагматичний інтерес ЄС в цьому регіоні. По-друге, політика ЄС у Східній Європі зумовлена метою зміцнення своєї ролі, як впливового гравця на міжнародній арені, в чому стабілізація сусідніх регіонів є найкращим індикатором [4, с.184].

Основною проблемою здійснення діяльності європейських НУО на території України є значна конкуренція з США у цій сфері. Але використовуючи ініціативу «Східного партнерства» і, в основному, бажання української еліти у ратифікації Договору про асоціацію, дозволяє посилити вплив неурядових європейських організацій не тільки серед еліти, але і серед громадськості, приваблюючи її певними програмами, грантами та допомогою.

Висновки. Політика «розумної сили» – нова концепція у міжнародній практиці. Дуже важко виокремити основні критерії оцінки її вдалості, так як не існує єдиного підходу до оцінювання результатів впливу на об'єкт сили. Все ж можна сказати, що неурядові організації можна оцінити за кількістю проведених акцій, кількістю учасників, що брали участь, кількістю згадок про акції, середньозваженою вартістю участі однієї людини та згадкою в ЗМІ (якщо, звісно відомою є сума виділена на реалізацію акції). Наприклад проведення наукових конференцій буде оцінюватися за такою шкалою: кількість конференцій/середня кількість учасників/середня кількість згадувань в медіа/середня вартість конференції, окремого учасника, окремого згадування.

Аналогічним чином оцінюються тренінги. Виробництво та поширення матеріалів, наприклад аналітичних довідок оцінюється виходячи з кількості матеріалів, кількості потенційних користувачів, вартістю одного користувача.

Надзвичайно суперечливою є дипломатія «ноополітік», тобто дипломатія через недержавні організації зарубіжних країн. Чимало європейських країн мають законодавство, яке жорстко контролює і обмежує надходження іноземних коштів місцевим неурядовим організаціям. Прикладом є США, що обмежує можливість використання структурами політично заангажованими іноземних коштів та фондів, але у той же час до освітніх та соціальних програм відношення лояльне. Але у даному ключі, все ж США треба розглядати не як об'єкт, а як суб'єкт поширення впливу. НУО для країн Заходу є важливими інструментами поширення або посилення впливу, створення або поліпшення іміджу, створення інформаційних центрів на місцях, груп медіа-реагування та ін.. Допомога та розвиток журналістики та зв'язку між журналістами та НУО, а також допомога громадянським активістам, майбутнім лідерам – це зважена та розумна політика, що у майбутньому забезпечить підтримку та вагомий центр сили у необхідному регіоні.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. About NED [Electronic resource]. – Access mode: www.ned.org/about (Accessed 20 April 2015)
2. Nye S. J. The Rising Power of NGO Nye S. J. The Rising Power of NGO's [Electronic resource] / Joseph S. Nye. – Access mode: www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=story_27-6-2004_pg3_7 (Accessed 20 April 2015)
3. Saleh L. Soft Power, NGOs, and the US War on Terror / L. Saleh. – University of Wisconsin-Milwaukee, 2012. – 313p.
4. Solonenko I. The EU's «transformative power» towards the Eastern neighbourhood: the case of Ukraine / I. Solonenko. – August 2010. – 30 p.
5. Where We Work / Central & Eastern Europe / Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: www.ned.org/where-we-work/eurasia/ukraine (Accessed 20 April 2015)
6. Who We Are [Electronic resource]. – Access mode: www.usaid.gov/who-we-are/organization (Accessed 20 April 2015)
7. Єврокомісія виділяє 45 млн. євро на розвиток громадянського суспільства країн-сусідів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://eu.prostir.ua/news/255659.html>
8. ЄКФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sms.lugansk.ua/node/930> (дата

звернення 20.04.2015) – Назва з екрана.

9. Най Дж. «Мягкая» сила и американо-европейские отношения [Электронный ресурс] / Дж. Най – Режим доступа: www.situation.ru/app/j_jn_42.htm (дата звернення 20.04.2015) – Назва з екрана.

10. Опалько Ю. Європейські критерії розвитку громадянського суспільства та можливості їх застосування в Україні [Електронний ресурс] / Ю. Опалько. – Режим доступу: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juni08/11.htm> (дата звернення 20.04.2015) – Назва з екрана.

11. Пономарева Е. НПО как средство давления [Электронный ресурс] / Е. Пономарева. – Режим доступа: www.odnako.org/magazine/material/show_24288/ (дата звернення 20.04.2015) – Назва з екрана.

12. Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи державам-членам стосовно правового статусу неурядових організацій у Європі № CM/Rec(2007) 14 (Прийнято Комітетом Міністрів 10 жовтня 2007 р. на 1006-му засіданні заступників Міністрів) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=6032308&mode=thread&order=0&thold=0 (дата звернення 20.04.2015) – Назва з екрана.

13. Трибрат В. «Мягкая безопасность» по Джозефу Наю [Электронный ресурс] / В. Трибрат. – Режим доступа: www.intertrends.ru/seventh/014.htm (дата звернення 20.04.2015) – Назва з екрана.

REFERENCES:

1. About NED [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ned.org/about>
2. Nye S. J. The Rising Power of NGO Nye S. J. The Rising Power of NGO's [Electronic resource] – Access mode: http://www.dailytimes.com.pk/default.asp?page=story_27-6-2004_pg3_7
3. Saleh L. Soft Power, NGOs, and the US War on Terror. – University of Wisconsin-Milwaukee, 2012. – 313p.
4. Solonenko I. The EU's «transformative power» towards the Eastern neighbourhood: the case of Ukraine. – August 2010. – 30 p.
5. Where We Work / Central & Eastern Europe / Ukraine [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ned.org/where-we-work/eurasia/ukraine>
6. Who We Are [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.usaid.gov/who-we-are/organization>
7. Yevrokomisiia vydiliaie 45 mln. yevro na rozvytok hromadianskoho suspilstva krain-susidiv [European Commission allocates 45 million. Euros for the development of civil society of the neighboring countries] [Electronic resource]. – Access mode: <http://eu.prostir.ua/news/255659.html>
8. YeKF [EFC] [Electronic resource]. – Access mode: <http://sms.lugansk.ua/node/930>
9. Nay Dzh. «Myagkaya» sila i amerikano-evropeyskie otnosheniya [The «soft» power, and the US-European relations] [Electronic resource]. – Access mode: http://www.situation.ru/app/j_jn_42.htm
10. Opalko Yu. Yevropeiski kryterii rozvytku hromadianskoho suspilstva ta mozhlyvosti yikh zastosuvannya v Ukraini [European criteria for the development of civil society and the possibility of their application in Ukraine] [Electronic resource]. – Access mode: <http://old.niss.gov.ua/Monitor/juni08/11.htm>
11. Ponomareva E. NPO kak sredstvo davleniya [NGOs as a means of pressure] [Electronic resource]. – Access mode: http://www.odnako.org/magazine/material/show_24288/
12. Rekomendatsii Komitetu Ministriv Rady Yevropy derzhavam-chlenam stosovno pravovoho statusu neuriadovykh orhanizatsii u Yevropi # SM/Rec(2007) 14 (Pryiniatio Komitetom Ministriv 10 zhovtnia 2007 r. na 1006-mu zasidanni zastupnykiv Ministriv) [Recommendations of the Council of Europe Committee of Ministers to member states on the legal status of NGOs in Europe number CM / Rec (2007) 14 (Adopted by the Committee of Ministers on 10 October 2007 at the 1006 th meeting of the Ministers' Deputies)] [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.ucipr.kiev.ua/modules.php?op=modload&name=News&file=article&sid=6032308&mode=thread&order=0&thold=0>
13. Tribat V. «Myagkaya bezopasnost'» po Dzhozefu Nayu [«Soft security» by Joseph Nay] [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.intertrends.ru/seventh/014.htm>

Манько В. И., аспирант кафедры международных отношений, Днепропетровский на-

ціональний університет імени Олеся Гончара, (Дніпропетровськ, Україна), E-mail: lera.moonko@gmail.com.

Неправительственные организации как инструменты «умной силы»

Аннотация. В статье рассмотрена роль неправительственных организаций как инструментов влияния на международной арене и их растущую роль за последние годы. Первоначально, неправительственные организации – часть инструментальной базы мягкой силы. В статье указано, что НПО, имея ограниченные ресурсы, используют метод привлечения, с помощью которого получают желаемые результаты. Возможность НПО влиять на гражданское мнение и активность определена как главный метод распространения влияния международного актора на объект воздействия.

Ключевые слова: Неправительственные организации, мягкая сила, разумная сила, международные отношения, международные актеры, влияние.

Manko V., post-graduate student of the department of international relations Oles Honchar Dnipropetrovsk national university (Dnipropetrovsk, Ukraine), E-mail: lera.moonko@gmail.com.

Non-governmental organizations as a tool of “smart power”.

Abstract. The article examines the role of NGOs as instruments of influence in the international arena and their growing role in recent years. Primarily, NGOs - part instrumental basis soft power. The article stated that NGOs with limited resources, using the method of involvement by which get the desired results. The ability of NGOs to influence opinion and civic activity is defined as the main method of spreading the influence of international actors on the receptor.

Western NGOs are important tools for spreading or growing influence, creating or improving image, creating information centers locally, media-responding groups etc. Assistance and development of journalism and communication between journalists and NGOs, and the help to civil activists or future leaders is a balanced and smart policy that in the future will guarantee support and create an important center of power in the required region.

Key words: NGOs, soft power, smart power, international relations, international actors influence.

УДК 327

Кремена В. І.

кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри політології

Дніпропетровського національного університету
імени Олеся Гончара

(Дніпропетровськ, Україна), E-mail: vvvvvvv2002@ukr.net

ПАРТІЙНА СИСТЕМА УКРАЇНИ ТА ТРАДИЦІЙНІ ТИПОЛОГІЇ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ

Анотація. Описано основні типології політичних партій. Визначено можливості та перспективи їх застосування в умовах партійної системи України. Обґрунтовано, що розроблені М. Дюверже, С. Ньюманом, А. Веїром, А. Панеб'янко та С. Волинцем класифікації політичних партій можуть, за певних умов використовуватись для аналізу партійної системи України. За умови адаптації вони можуть використовуватись, проте головним чином їх значення полягає у описанні та обґрунтуванні використання типологізуючої ознаки, згідно з якою можна розробляти власні типології, поділяючи партії, наприклад, на партії з єдиною організацією в основі, блоки, що складаються з групи партій; інклюзивні та ексклюзивні, партії з різним типом відносин між центром та регіональними організаціями з відмінністю в мірі підконтрольності та автономності регіональних організацій.

Ключові слова: політична партія, партійна систем, партійна система України.

Спроби застосування в рамках аналізу партійної системи України традиційних типологій політичних партій зазвичай не вирізняються результативністю. Наприклад, така загальновизнана шкала «ліві-праві» мало що додасть до розуміння відмінностей між політичними партіями в Україні, оскільки в більшості вони ста-